

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie przemian przemysłowych w europejskim sektorze opakowaniowym

(opinia z inicjatywy własnej)

(2015/C 230/05)

Sprawozdawca: Gonçalo LOBO XAVIER

Współsprawozdawca: Nicola KONSTANTINOU

Dnia 22 stycznia 2014 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię z inicjatywy własnej w sprawie

przemian przemysłowych w europejskim sektorze opakowaniowym.

Komisja Konsultacyjna ds. Przemian w Przemysle (CCMI), której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 13 listopada 2014 r.

Na 503. sesji plenarnej w dniach 10–11 grudnia 2014 r. (posiedzenie z dnia 10 grudnia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 119 do 1 (4 osoby wstrzymały się od głosu) przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1. Europejski przemysł opakowaniowy stoi w obliczu szeregu wyzwań. Jego kluczowa rola w wielu innych sektorach sprawia, że ma on ogromny wpływ na konkurencyjność europejskiej gospodarki. Europa musi zachować wiodącą pozycję w tym przemyśle i powinna podtrzymywać występujące w nim tendencje dotyczące kwestii związanych ze zrównoważeniem środowiskowym, bezpieczeństwem i marką. Zdaniem EKES-u takie przywództwo musi opierać się na czterech kluczowych filarach: efektywnej gospodarce zasobami; badaniach, rozwoju i innowacji; dialogu społecznym, zrównoważonym rozwoju i dostosowaniu.

1.1.1. Efektywna gospodarka zasobami

Ze względu na fakt, że produkty branży opakowaniowej są wykorzystywane do przechowywania, ochrony i zachowania innych materiałów eksploatacyjnych, a następnie są często unieszkodliwiane, sektor ten ma do odegrania podstawową rolę w zwiększeniu współczynników recyklingu w państwach członkowskich UE. Jednakże przedsiębiorstwa nadal potrzebują wsparcia, aby móc osiągnąć ten cel, a zdaniem EKES-u Komisja Europejska mogłaby zaoferować pomoc w tym zakresie, zapewniając sektorowi więcej informacji o najlepszych praktykach i jak najlepszym wykorzystaniu dostępnych zasobów. Cel ten można również zrealizować, wspierając poszanowanie środowiska przez wszystkie zainteresowane strony, w tym podmioty prowadzące działalność poza Europą. Efektywna gospodarka zasobami to kluczowy element w procesie pakowania, a zarazem problem z punktu widzenia środowiska. Zdaniem EKES-u Komisja Europejska mogłaby opracować stosowne ramy polityczne, aby wesprzeć transformację konieczną do osiągnięcia celów strategii „Europa 2020” oraz stworzenia i utrzymania przemysłu opakowaniowego, który byłby świadomy swego oddziaływania na środowisko.

1.1.2. Wyzwania

EKES zdaje sobie sprawę ze stojących przed przemysłem wyzwań związanych z rosnącymi cenami energii, nie tylko w odniesieniu do bieżącej działalności, lecz również procesu recyklingu. Przypomina, że proces recyklingu – kluczowy dla przemysłu opakowaniowego – jest organizowany wewnątrz Unii Europejskiej, ale również poza jej granicami. Uważa, że zrównoważone ceny energii powinny być politycznym priorytetem UE w odniesieniu do tego szczególnego przemysłu.

W celu dalszego wspierania realizacji celów UE w zakresie ograniczenia emisji dwutlenku węgla każdy sektor przemysłowy powinien wyznaczyć realistyczne cele w zakresie recyklingu zgodne z tymi określonymi w prawodawstwie UE (dyrektywa dotycząca opakowań i odpadów opakowaniowych oraz dyrektywa ramowa w sprawie odpadów) i związane ze strategią „Europa 2020”, a następnie wydawać roczne oświadczenia służące pomiarowi postępów. Pomimo starań poszczególnych państw członkowskich, by przekazywać dane, które są dorocznie publikowane przez Eurostat, w dalszym ciągu występują braki w ocenie danych. EKES uważa, że praktyka stosowania większej ilości materiałów opakowaniowych, niż to konieczne, jest nieekonomiczna i powinna zostać zakwestionowana przez przemysł, a także zostać nagłośniona wśród konsumentów. Jedną z możliwości jest przeprowadzenie publicznej kampanii uświadamiającej, także po to, by wzmocnić „zasadnicze wymogi” określone w dyrektywie dotyczącej opakowań i odpadów opakowaniowych w odniesieniu do „nadmiernego pakowania”. Tytułem przykładu, Komisja powinna ustalić szczegółowy harmonogram prowadzący do zażądania całkowitego zakazu stosowania jednorazowych plastikowych toreb na zakupy, tak by zamiast nich używano toreb biodegradowalnych lub wielokrotnego użytku. Taki harmonogram powinien zawierać etapy konsultacji z partnerami społecznymi oraz środki towarzyszące przemianom sektorowym.

1.1.3. *Badania, rozwój i innowacje*

Z analiz przeprowadzonych na potrzeby niniejszej opinii i z dyskusji z zainteresowanymi stronami oraz Komisją Europejską jasno wynika, że brakuje wystarczających danych dotyczących szeregu kluczowych kwestii. Pożądane byłoby więc wsparcie ze strony Komisji przy opracowywaniu ulepszonej metodologii gromadzenia danych dotyczących sektora, tak aby dostarczać partnerom społecznym istotne informacje pozwalające zapewnić długoterminową rentowność sektora. Komitet jest zdania, że podstawowe wyzwania stojące przed sektorem w dziedzinie badań i rozwoju są również znaczące i obejmują efektywny transport towarów, skuteczność systemów identyfikowalności, ograniczenie kosztów, kwestie regulacyjne i dotyczące bezpieczeństwa oraz ekoprojekt i efektywność pakietu cyklu życia. Zdaniem EKES-u, w związku z tymi konkretnymi potrzebami i podejściem bardzo ważne jest, by przeznaczone na innowacje środki z programu „Horyzont 2020” stanowiły priorytet i szansę dla przedsiębiorstw przemysłu opakowaniowego. Stowarzyszenia branżowe i tradycyjne zainteresowane strony powinny wspierać zdolność do uczestniczenia w europejskich konsorcjach z myślą o stymulowaniu działań innowacyjnych.

EKES uważa, że decydujące znaczenie mają stałe inwestycje konieczne do podjęcia wszystkich istniejących wyzwań. Niezwykle istotne z punktu widzenia długofalowego rozwoju sektora są inwestycje kapitałowe w powiązaniu z inwestycjami w pracowników sektora. Wymaga to właściwego planowania i dialogu między pracownikami, pracodawcami, rządami, instytucjami europejskimi i szerszym kręgiem podmiotów społecznych, w tym krajową infrastrukturą edukacyjną.

Przemysł opakowaniowy oczywiście zmienia się pod wpływem nowych trendów, takich jak handel elektroniczny. Rozwój handlu elektronicznego obrazują rezultaty sondażu Eurobarometru z 2013 r., z których wynika, że w minionych sześciu miesiącach niemal połowa obywateli europejskich dokonała zakupów przez internet⁽¹⁾. Komisja stwierdza, że handel elektroniczny stanowi ważny motor rozwoju, który potencjalnie może przyczynić się do wzrostu gospodarczego i zwiększenia zatrudnienia, a jego rozwój szacowany jest na ponad 10 % rocznie w latach 2013–2016⁽²⁾. Ta tendencja może zachęcać do stosowania nowych rozwiązań zmierzających do zmniejszenia ilości materiałów odpadowych, takich jak karton i plastik, i działania badawczo-rozwojowe muszą ją uwzględniać.

Innowacje w przemyśle opakowaniowym okazują się również szansą, jeśli chodzi o zatrudnienie młodzieży. Na przyszłym rynku pojawi się szeroki zakres możliwości dla projektantów przemysłowych, inżynierów materiałowych i innych nowych specjalizacji. EKES dostrzega możliwości innowacyjne w zakresie zrównoważoności i wzornictwa w sektorach szeroko wykorzystujących opakowania.

1.1.4. *Zaangażowanie obywatelskie, dialog z pracownikami, zrównoważony rozwój i dostosowanie*

EKES uważa, że kluczowym wyzwaniem, przed jakim stoją pracodawcy i pracownicy europejskiego sektora, jest zagwarantowanie, by przemysł utrzymał przewagę konkurencyjną, w pełni wykorzystał innowacje technologiczne i produkował trwałe towary wysokiej jakości. EKES jest także zdania, że nowe umiejętności niezbędne dla przyszłości sektora muszą zostać określone przez zainteresowane strony w celu dostosowania systemów edukacji do tego istotnego wyzwania. Nowe tendencje takie jak sprzedaż przez internet stanowią wyzwanie, które należy dogłębnie przeanalizować i którego wpływ należy oszacować.

Zdaniem EKES-u większość przedsiębiorstw sektora opakowaniowego i ich pracowników jest gotowa dostosowywać się do zmian, ale potrzebne jest więcej informacji, by umożliwić stronom podejmowanie decyzji właściwych zarówno z punktu widzenia sektora, jak i w kontekście zatrudnienia. Dostosowanie do zmian na rynku należy przeprowadzać w sposób pozwalający zarówno szanować pracowników, jak i mieć na uwadze zagrożenie szybkimi zmianami i delokalizacją.

EKES uważa, że dyskusja na temat rozwoju zrównoważonego w tym sektorze musi odbywać się z uwzględnieniem społeczeństwa obywatelskiego i dialogu społecznego na szczeblu krajowym i europejskim. Taką możliwość oferuje utworzenie komitetu dialogu sektorowego dla sektora opakowaniowego.

2. **Wprowadzenie**

Głównym celem niniejszego dokumentu jest poinformowanie instytucji europejskich o pewnych zaleceniach, które zdaniem EKES-u/CCMI mają kluczowe znaczenie dla wzmocnienia europejskiej gospodarki, a w szczególności sektora opakowaniowego. Europa musi wskazać drogę i wspierać przestrzeganie przepisów, które wspomagają gospodarkę i są wdrażane w zrównoważony sposób z myślą o poprawie działania rynku wewnętrznego – to właśnie zaufanie i zgodność z wymogami prawnymi, a nie protekcjonizm, powinny być hasłem przewodnim.

⁽¹⁾ Sondaż Eurobarometr 398 „Rynek wewnętrzny” – październik 2013 r.

⁽²⁾ MEMO-13-1151 Komisji Europejskiej, przytoczone w komunikacie Komisji „Plan działania na rzecz budowy jednolitego rynku usług dostawy przesyłek” (COM(2013) 886 final).

2.1. Przemysł opakowaniowy służy w naszym życiu codziennym wielu celom, takim jak: **ochrona** (zapobiega uszkodzeniom, zepsuciu oraz zanieczyszczeniu, wydłuża okres przydatności); **promocja** (skład produktów, cechy, informacje promocyjne oraz informacje o firmie); **informowanie** (identyfikacja produktu, przygotowanie i wykorzystanie, informacje o wartości odżywczej i przechowywaniu, ostrzeżenia dotyczące bezpieczeństwa, informacje kontaktowe, instrukcja otwarcia, informacje o sposobie użycia pod koniec cyklu życia); **wygoda** (przygotowywanie, podawanie, przechowywanie i porcjowanie); **wykorzystanie** (dostawa do konsumenta, punktów sprzedaży i jednostek transportu); **obchodzenie się z produktem** (transport od producenta do punktu sprzedaży detalicznej, prezentacja w punktach sprzedaży) oraz **ograniczanie odpadów** (przetwarzanie, ponowne wykorzystanie produktów ubocznych, składowanie i energia wykorzystywana do transportu).

2.2. Przemysł opakowaniowy ze względu na swą ogromną różnorodność wymaga szerokiego i zróżnicowanego podejścia. Ponieważ jest to cenny sektor, trzeba postępować ostrożnie, uwzględniając jego różnorodność, konieczność przestrzegania zasad i przepisów oraz oczywiście potrzebę utrzymania konkurencyjności.

2.3. Choć szereg kluczowych kwestii jest wspólnych dla większości sektorów, poszczególne podsektory naturalnie zmagają się ze specyficznymi grupami problemów. Wynika to stąd, że poszczególne produkty podlegają różnym wymogom, zwłaszcza jeśli chodzi o normy i certyfikaty.

2.4. Wykorzystywanie opakowań do informowania o innowacyjności i jakości to szansa dla Europy. W tym celu powstały rozwiązania, które służą wyraźnemu wskazaniu jakości i innowacyjności produktów zawartych w danym opakowaniu. Jest to stale aktualne wyzwanie, które ma kluczowe znaczenie dla odróżnienia produktów z UE od tych pochodzących z innych części świata.

2.5. EKES sądzi, że w omawianej problematyce ważne są też dwie kolejne sprawy: logistyczny aspekt przemysłu opakowaniowego i dostęp do surowców wykorzystywanych przez sektor.

W świetle tych dwóch zagadnień łatwo jest zrozumieć, dlaczego wyzwania stojące przed europejskim przemysłem opakowaniowym są tak ogromne.

Głównym celem niniejszego dokumentu jest poinformowanie instytucji europejskich o szeregu zaleceń, które zdaniem EKES-u/CCMI mają kluczowe znaczenie dla wzmocnienia ogólnie europejskiej gospodarki, a w szczególności sektora opakowaniowego. Podobnie jak w innych dziedzinach, Europa musi ponownie wskazać drogę i wezwać do przestrzegania zasad i przepisów, które faktycznie wspomagają gospodarkę i są wdrażane w zrównoważony sposób z myślą o ożywieniu rynku wewnętrznego – to zaufanie i zgodność z wymogami prawnymi, a nie protekcjonizm, powinny być hasłem przewodnim.

2.6. Szczególna kwestia wykorzystywanych materiałów to sprawa o kluczowym znaczeniu, która wymaga przeprowadzenia starannej analizy z myślą o respektowaniu otwartości rynku i zapewnieniu równych warunków wszystkim uczestnikom rynku.

2.7. EKES jest zdania, że ustanowienie skoordynowanego i kompleksowego dialogu między zainteresowanymi stronami z sektora zagwarantuje zrównoważony rozwój sektora i godne miejsca pracy w perspektywie długoterminowej oraz zdolność do lepszego radzenia sobie ze zmianami i dostosowywania do potrzeb konsumentów i szerszych potrzeb społecznych. W tym kontekście nie wykorzystuje się w pełni potencjału dialogu społecznego do wzmocnienia sektora, dlatego należy pilnie zająć się tą kwestią.

2.8. W sytuacji gdy sektor musi dostosowywać się do zmian i przekształcać się, by sprostać oczekiwaniom rynku, jedynym sposobem znalezienia trwałych i sprawiedliwych rozwiązań jest odwołanie się do wielostronnego podejścia do angażowania zainteresowanych stron. W celu rozwiązania spraw związanych z sektorem, jego strukturą, konkurencyjnością i powiązаныmi kwestiami, takimi jak zatrudnienie, umiejętności, dostosowanie i przyszła efektywność sektora i jego pracowników, Komisja powinna zachęcać do należyście ustrukturyzowanego i zorganizowanego dialogu społecznego. Ponadto, w celu zapewnienia platformy dla szerszego kręgu podmiotów (tzn. społeczeństwa i konsumentów, pracowników, pracodawców, rządów itp.), należy stworzyć kanał komunikacji dwukierunkowej między poszczególnymi podmiotami i instytucjami. W ten sposób wszystkie zainteresowane strony będą mogły zostać zaangażowane w ten sektor i w jego szerszą i centralną rolę w społeczeństwie.

3. Analiza/ramy

3.1. Europejski sektor opakowaniowy obejmuje szeroki zakres działalności i choć dotyczą go podobne problemy jak inne branże przemysłu, stoi on obecnie – a także w krótkim i średnim okresie – w obliczu szeregu swoistych i znaczących wyzwań. W skład sektora opakowaniowego wchodzi przedsiębiorstwa produkujące opakowania ze szkła, metalu, plastiku, drewna i papieru, które łącznie w Europie dają zatrudnienie ponad 6,5 mln osób ⁽³⁾ (Eurostat).

3.2. Sektor opakowaniowy to nie tylko różnorodne produkty, ale także szereg różnych procesów, które są odrębne i które są wykorzystywane do tworzenia produktów o określonych zastosowaniach i przeznaczonych na konkretne rynki, a każdy z nich wymaga innych warunków i charakteryzuje się innymi wyzwaniami i cechami.

Na przykład wykorzystanie energii jest znaczącym elementem kosztów ponoszonych przez przedsiębiorstwa produkujące opakowania szklane. Co więcej, z uwagi na to, że aż do 80 % szklanych odpadów opakowaniowych podlega recyklingowi, recykling szkła wnosi znaczący wkład w realizację unijnych celów w zakresie recyklingu i ograniczenia śladu węglowego UE.

3.3. Ważnym aspektem jest również połączenie między materiałami wykorzystywanymi do opakowań. Rosnące koszty transportu w związku z przewozem materiałów, takich jak tektura falista i rury używane do pakowania, mają negatywny wpływ na sektor opakowaniowy. W związku z tym wpływ kosztów energii w całym łańcuchu dostaw sektora – z uwagi na odległość, jaką pokonują produkty, takie jak materiały drukowane, zanim zostaną wykorzystane przez przedsiębiorstwa produkujące opakowania – rozciąga się na sektor opakowań.

3.4. Metal może być poddawany recyklingowi wielokrotnie bez spadku jakości, co zapewnia wartość dodaną wkładu tego sektora do celów UE dotyczących recyklingu.

3.5. Szkło opakowaniowe jest wykorzystywane do produkcji butelek, słoików i innych opakowań i jest największym sektorem przemysłu szklarskiego w UE, stanowiąc ok. 60 % łącznej produkcji szkła i zatrudniając 90 tys. osób w UE (dane Eurostatu). Zatrudnienie w przemyśle szklarskim ogólnie obniżyło się z uwagi na rosnącą automatyzację, konsolidację sektora oraz konkurencję ze strony tańszych producentów. Import spoza UE powoduje wzrost konkurencji, nastąpił też wzrost liczby zakładów produkcyjnych w krajach sąsiadujących z UE lub położonych w jej pobliżu, które cechują się niższymi kosztami pracy i łagodniejszymi przepisami; stwarza to krótkoterminowe nadwyżki mocy produkcyjnych i wywiera presję na ceny.

Francja, Niemcy i Włochy są największymi producentami w UE. Szkło jest materiałem zasobooszczędnym i może być poddawane recyklingowi nieskończoną ilość razy. Na przykład wykorzystanie energii jest znaczącym elementem kosztów ponoszonych przez przedsiębiorstwa produkujące opakowania szklane, a w mniejszym stopniu przez inne przedsiębiorstwa. Z uwagi na to, że aż do 80 % szklanych odpadów opakowaniowych podlega recyklingowi, recykling szkła wnosi znaczący wkład w realizację unijnych celów w zakresie recyklingu i ograniczenia śladu węglowego Unii. Inne segmenty sektora są jednak w mniejszym stopniu zależne od energii, ze względu na wykorzystywane materiały i produkowane wyroby.

3.6. Biorąc pod uwagę wykorzystanie papieru i podobnych materiałów, obraz łańcucha dostaw w sektorze komplikuje się przez fakt, iż przedsiębiorstwa odpowiedzialne za przetwarzanie opakowań papierowych i tekturowych – w przypadku produktów takich jak kartony, tektura falista, tektura pudełkowa i opakowaniowa – mają tendencję do samodzielnej produkcji papieru i są częścią obiegowego procesu obejmującego roztwarzanie i odbarwianie makulatury, jak również wykorzystywanie surowych produktów z drewna.

3.7. Z drugiej strony opakowania z tworzyw sztucznych mają również swoją specyfikę: nie wszystkie podsektory opakowań są reprezentowane przez kilka organizacji branżowych. Przedsiębiorstwa oferujące opakowania z tworzyw sztucznych zaopatrują inne rynki niż te wspomniane powyżej – ostatecznymi użytkownikami są m.in. producenci samochodów, firmy kosmetyczne oraz przedsiębiorstwa produkujące środki lecznicze i opakowania dla żywności opakowanej. Jednak w przypadku tego podsektora istnieje tylko jedno stowarzyszenie branżowe. Opakowania z tworzyw sztucznych wiążą się także z szeregiem problemów ekologicznych, takich jak produkcja plastikowych toreb na zakupy i trudności związane z ich unieszkodliwianiem i rozkładaniem się ich składników.

3.8. W takim ujęciu rezultatem różnorodności procesów produkcyjnych jest istnienie wielu różnych organów reprezentujących przedsiębiorstwa, co samo w sobie stwarza barierę dla współpracy między przedsiębiorstwami i reprezentantami pracowników w tak ważnych kwestiach jak zrównoważenie środowiskowe i zarządzanie zmianą. Rozproszony charakter podsektorów opakowaniowych, takich jak producenci opakowań metalowych, pokazuje duża liczba przedstawicielskich organizacji branżowych. Na przykład producenci aluminium to często te same przedsiębiorstwa, które produkują opakowania z aluminium i mają własną organizację branżową (Europejskie Stowarzyszenie Aluminium). Jednakże wyspecjalizowane w opakowaniach metalowych przedsiębiorstwa produkujące puszki do napojów (ze stali i aluminium) mają własną organizację branżową, własną organizację mają też przedsiębiorstwa specjalizujące się w produkcji opakowań ze stali.

⁽³⁾ 700 tys. osób zatrudnionych bezpośrednio.

3.9. Zważywszy na znaczenie sektora, pod względem wkładu zarówno w PKB, jak i w zatrudnienie, te specyficzne problemy zasługują na szczególną uwagę. Jednakże jako sektor tak wewnętrznie niejednorodny, przemysł opakowaniowy zaspokaja potrzeby przedsiębiorstw wyższego szczebla z całego spektrum gospodarki, wychodząc daleko poza swe tradycyjne rynki zbytu.

3.10. Opakowanie produktu ma spełniać szereg funkcji i wiąże się z zagadnieniami takimi jak ochrona produktu (zapobieganie uszkodzeniom, psuciu się i zanieczyszczeniu produktu), informacje promocyjne (identyfikacja produktu, marka, sposób przygotowywania, wykorzystywanie, wartości odżywcze i informacje dotyczące bezpieczeństwa), informacje o obchodzeniu się z produktem (transport i prezentacja w punkcie sprzedaży) i ograniczanie powstawania odpadów (przetwarzanie, składowanie i energia wykorzystywana do transportu), natomiast, co istotne w kontekście wysiłków na rzecz ograniczenia emisji CO₂, projekt opakowań jest ważnym aspektem maksymalizacji przestrzeni w transporcie towarów. Rola samych opakowań w ograniczaniu odpadów stała się istotna, w miarę jak przedsiębiorstwa internetowe, takie jak Amazon, stały się bardzo dużymi użytkownikami opakowań, dlatego też wymaga rozwiązania kwestia „strony odpowiedzialnej”.

Na przykład Amazon korzysta z opatentowanych systemów „łatwo otwierających się opakowań”. Rezygnując od 2008 r. z plastiku i taśm, Amazon radykalnie zmienił podejście wobec 200 tys. produktów od 2 tys. producentów, dzięki czemu zmniejszył zużycie kartonu o 5,4 mln metrów kwadratowych, zużycie materiałów podstawowych o 11 203,7 ton i łączną objętość paczek o 410 tys. metrów sześciennych. W rzeczywistości to konsument ponosi ostateczną odpowiedzialność za odpady opakowaniowe, lecz producent lub użytkownik pośredni także powinien być zainteresowany ilością opakowań, które ostatecznie stają się odpadem.

3.11. Zagadnienia, o których mowa poniżej, trzeba dogłębnie zbadać, aby uzyskać ogólne zrozumienie obecnej sytuacji i wskazać potencjalne rozwiązania, które zagwarantują, że europejski sektor opakowaniowy pozostanie konkurencyjny i zrównoważony pod względem środowiskowym oraz będzie zapewniał godne zatrudnienie tysiącom pracowników, którzy są od niego zależni.

3.12. Jakakolwiek zmiana w dostępności surowców wpłynie zarówno na ceny, jak i na dostępność gotowych produktów opakowaniowych i może poważnie zakłócić działalność sektora. W związku z tym należy przeprowadzić analizę bodźców i tendencji w zakresie surowców, aby umożliwić sektorowi antycypowanie przyszłych zmian bez powiązanych z nimi potencjalnych zakłóceń. Przykładowo sektor opakowań metalowych znajduje się pod szczególną presją ze względu na gwałtowny wzrost kosztów surowców i cen energii.

3.13. W 2012 r. Komisja ustanowiła europejskie partnerstwo innowacji w dziedzinie surowców w celu rozwiązania problemów związanych z dostawą surowców drewnopochodnych i surowców mineralnych.

3.14. Popyt, głównie z Azji, spowodował wzrost cen surowców wtórnych do produkcji opakowań papierowych, których producenci nie mogą po prostu przenieść tych dodatkowych kosztów na swych klientów. Popyt z Chin w dużej mierze przyczynił się do wzrostu ceny uzyskanych z recyklingu materiałów na opakowania papierowe (cena makulatury wzrosła prawie dwukrotnie od 2006 r., a w tym samym czasie cena papieru z makulatury wzrosła prawie o 50 %). Jest prawdopodobne, że te tendencje wzrostowe utrzymają się w przewidywalnej przyszłości.

4. Wymogi i tendencje sektora

4.1. Według Eurostatu w sektorze opakowań z metali (w tym stali i aluminium) w Europie pracuje ok. 60 tys. osób z całkowitej liczby 355 000 w europejskim przemyśle stalowym, zaś Metal Packaging for Europe szacuje, że 80 tys. osób jest zatrudnionych w przemyśle aluminiowym, co zwiększa do 255 tys. liczbę zatrudnionych w całym europejskim łańcuchu wartości aluminium. W sektorze tym dochodziło jednak i nadal dochodzi do utraty miejsc pracy – albo w wyniku konsolidacji w sektorze, albo w związku z presją konkurencji z innych kontynentów ⁽⁴⁾.

4.2. Wyzwanie stojące przed pracodawcami i siłą roboczą sektora w Europie polega na utrzymaniu konkurencyjności sektora, pełnym wykorzystaniu innowacji technologicznych oraz produkowaniu towarów zrównoważonych pod względem środowiskowym i charakteryzujących się wysoką jakością.

⁽⁴⁾ Dane Eurostatu za ostatnie dziesięciolecie pokazują stałą redukcję zatrudnienia w produkcji opakowań z tektury falistej, plastiku, metalu, szkła i drewna. Łączne zatrudnienie w tych podsektorach opakowań spadło od 2003 r. o 1,2 mln osób.

- 4.3. Konkurencja z innych kontynentów nadal wywiera presję na obniżenie warunków pracy pracowników sektora, a więc tych właśnie osób, na których polegamy, jeśli chodzi o tworzenie bogactwa, stosowanie innowacyjnych technologii i, co najważniejsze, utrzymanie działalności w sektorze i zapewnienie jego zrównoważonej przyszłości z myślą o przyszłych pokoleniach.
- 4.4. Europejski sektor opakowaniowy nadal zмага się z nadwyżkami mocy produkcyjnych; nasila to jeszcze oddziaływanie konkurencji z innych kontynentów i hamuje poprawę wynagrodzeń i warunków pracy. Spadkowa tendencja zatrudnienia w sektorze odzwierciedla wpływ zarówno konkurencji, jak i nadwyżki mocy produkcyjnych.
- 4.5. Sektor opakowaniowy może, ze względu na swą zdolność do recyklingu materiałów, przynieść szersze korzyści europejskim gospodarkom. Coraz więcej materiałów opakowaniowych albo poddaje się recyklingowi, albo zostało wyprodukowanych z poddanych recyklingowi materiałów pochodzących z innych sektorów wytwórczych. Płynące z recyklingu korzyści dla środowiska są dość oczywiste i regularnie wspomina się o nich w dokumentach Komisji. Jednakże sektor opakowaniowy może poprawić współczynniki recyklingu państw członkowskich. Jednocześnie może być brakującym ogniwem w gospodarce o obiegu zamkniętym – poprzez zapobieganie eksportowi podejrzanych materiałów odpadowych i zakazanie dostępu do europejskich rynków importerom materiałów opakowaniowych, którzy nie przestrzegają najlepszych praktyk zarządzania środowiskowego⁽⁵⁾. Przedsiębiorstwa produkujące opakowania z metalu i aluminium, których produkty stanowią 16 % wszystkich produktów aluminiowych w Europie, bazują zarówno na wydobyciu surowców (boksytu), jak i na recyklingu złomu.
- 4.6. Znaczącym i ważnym aspektem działalności europejskiego przemysłu opakowaniowego jest także ochrona konsumentów poprzez zapewnianie kluczowych informacji o produktach lub porad co do wykorzystania produktu. Konsumenty słusznie oczekują, że opakowanie będzie chronić produkty, które kupują, a w przypadku żywności i napojów – utrzymywać ich świeżość i zapobiegać zagrożeniom dla zdrowia wynikającym z zanieczyszczenia żywności. Sprzedawcy detaliczni mają podobne oczekiwania, ale dodatkowo opakowania produktów, które sprzedają, powinny maksymalizować okres trwałości produktów.
- 4.7. Przyszła struktura i forma tej branży są w większym lub mniejszym stopniu zależne od innowacji i inwestycji w technologie: np. druk 3D oferuje sektorowi i konsumentom możliwości, jednak powodzenie jego wprowadzenia i wykorzystania w sektorze w wielkiej mierze zależy będzie od współpracy w ramach sektora i od oczekiwań konsumentów. Należy wykorzystać i dostosować dostępne technologie, prowadząc właściwy dialog branżowy.
- 4.8. Stale rozwijane są dobre praktyki, jeśli chodzi o transformację sektora i dostosowywanie się do zmian, ale potrzebne jest wsparcie instytucji europejskich, aby w pełni wykorzystać potencjał branży. UE może zaoferować pomoc, w postaci wsparcia finansowego lub utworzenia forum, aby dalej rozwijać dyskusje wśród partnerów społecznych, zaś sektor powinien współpracować z UE w tym procesie.
- 4.9. Trwałe i wykonalne rozwiązania uda się zapewnić jedynie wówczas, gdy obie strony przemysłu będą ze sobą współpracować, a dialog społeczny na poziomie krajowym i europejskim daje taką możliwość. Dlatego też kluczowe znaczenie dla rozpoczęcia prac nad rozwiązaniem pewnych kwestii podniesionych w niniejszej opinii ma utworzenie komitetu dialogu sektorowego dla sektora opakowań.

Bruksela, dnia 10 grudnia 2014 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Henri MALOSSE

⁽⁵⁾ Choć istnieje prawodawstwo mające zagwarantować, by materiały opakowaniowe były zgodne z normami środowiskowymi, europejskie przedsiębiorstwa sektora opakowaniowego kierują się dodatkowo szeregiem wytycznych mających na celu ograniczenie emisji i promowanie najlepszych praktyk zarządzania środowiskowego. Konkurenci spoza Europy, choć mają obowiązek przestrzegać europejskiego prawodawstwa, mogą nie trzymać się tych dobrowolnych kodeksów postępowania czy nieobowiązkowych norm stosowanych przez przedsiębiorstwa europejskie.